

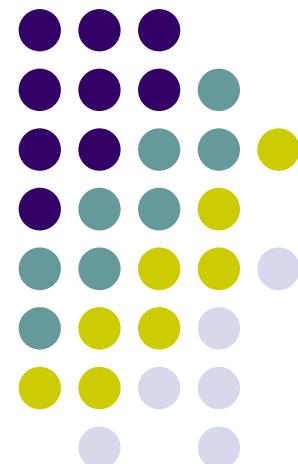
Lekcija 14:

Modeliranje distribuiranih sistema Petrijevim mrežama

Prof.dr.sc. Jasmin Velagić
Elektrotehnički fakultet Sarajevo

Kolegij: Distribuirani sistemi

2012/2013

Sadržaj poglavlja:

Modeliranje sistema Petrijevim mrežama

- Uvod
- Postupak sinteze GSPN-a
- Primjer sinteze sistema GSPN-om
- Analiza rada sistema
- Funkcionalna analiza
- Analiza performansi

14.1. Uvod

- Sinteza Petrijevih mreža za modeliranje, analizu i ispitivanje performansi složenih dinamičkih sistema.
- Ovo je omogućeno algoritmom koji prevodi gramatički prikaz složenih dinamičkih sistema u ekvivalentni model generalizirane stohastičke Petrijeve mreže.
- Složeni dinamički sistemi obuhvaćaju:
automatizirane proizvodne sisteme, komunikacijske sisteme, montažne i proizvodne linije, sisteme upravljanja zračnim prometom, elektrane, navigacijske sisteme, itd.
- Tradicionalno, složeni dinamički sistemi mogu se modelirati kao diskretni dinamički sistemi, upotrebom Markovljevih lanaca, Petrijevih mreža i drugih postupaka.

Uvod

- Petrijeve mreže predstavljaju veoma moćan alat za modeliranje i analizu složenih dinamičkih sistema, ali je njihova upotrebljivost jako smanjena zbog **složenosti sadržanih u njihovom kreiranju, rukovanju i analizi.**
- Da bi se savladale navedene složenosti, Petrijeve mreže mogu modificirati na jedan od sljedeća dva načina:
  - Njihova izrazita moć je smanjena ograničenjem na model obične Petrijeve mreže, koji lako analizira svojstva zadanog sistema.
  - Njihova izrazita moć je proširena dodacima na model obične Petrijeve mreže, koji usložnjavaju analizu modela.

Uvod

- Međutim, niti ograničenja niti proširenja Petrijeve mreže ne mogu efektivno smanjiti nastojanje zahtijevano tokom složenog raščlanjivanja složenih dinamičkih sistema u njihove ekvivalentne Petrijeve mreže.
- Zhou je ukazao na snažnu potrebu za automatiziranim sintezom Petrijeve mreže kako bi se proširila upotrebljivost analize temeljene na Petrijevim mrežama.

Uvod

Karakteristike dinamičkih sistema

- **Ovisnosti**: privremene i logičke.
- **Paralelizam i konkurentnost** (istovremenost) : sposobnost istovremenog izvođenja više zadaća.
- **Složena sinhronizacija** (otežana analiza korektnosti i performansi).
- **Sekvencijalizam**: nametanje izvršavanja redosljeda obavljanja zadataka (nprimjer, montaža prije pakiranja).
- **Sukobljavanje**: nastaje uslijed ovisnosti, paralelizma i sekvencijalizma (dva podsistema ne mogu obavljati posao sa istim komponentama u isto vrijeme).

Uvod

Karakteristike dinamičkih sistema

- Moderni računarski sistemi mogu obavljati operacije na **paralelan** (konkurentan) i **distribuiran** način, za razliku od ranijih sistema koji su obavljali operacije u sekvencijalnom (uzastopnom) poretku.
- Konkurentnost i sinhronizacija su u takvim sistemima višestruko uvećane i kao posljedica toga, otežana je analiza njihove korektnosti i performansi.
- **Moderni paralelni i distribuirani sistemi uključuju u sebi složenu sinhronizaciju. Zbog toga je potrebno, prije implementacije sistema, dizajnirati model na kojem bi se odredile performanse i korektnost sistema.**

Uvod

Karakteristike dinamičkih sistema

- Postoji nekoliko metoda i pristupa modeliranja i analize složenih dinamičkih sistema, kao što su:
  - **operacijska istraživanja,**
  - **metode temeljene na umjetnoj inteligenciji,**
  - **hibridni sistemi,**
  - **Markovljevi lanci (članci),**
  - **formalne metode,**
  - **objektno-orientirane metode**
  - **i konačno Petrijeve mreže.**
- Fleksibilni proizvodni sistemi se mogu modelirati pomoću kombinacije Petrijeve mreže, mreže čekanja i različitih programskih pristupa za matematički opis sistema.

Uvod

Potrebe za modelima Petrijevih mreža

- Petrijeve mreže imaju sljedeće prednosti u odnosu na druge metodologije, kao što su strojevi konačnih stanja, formalni jezici ili konačni rekurzivni procesi:
  - **Sposobnost generiranja upravljačkog koda, tj. prevodenja Petrijeve mreže u Petrijev regulator.**
  - **Petrijeve mreže mogu lahko modelirati DEDS karakteristike, odnosno, Petrijeve mreže su vrlo pogodne za modeliranje konkurentnosti, sinhronih i asinhronih karakteristika, sukobljavanja, uzajamne isključivosti, relacija prednosti, nedeterminizama i zastoja sistema.**
  - **Petrijeve mreže predstavljaju dobru vizualizaciju sistemskih ovisnosti.**

Uvod

Potrebe za modelima Petrijevih mreža

- Mogućnost detektiranja neželjenih svojstava sistema, kao što su zastoj i nestabilnost.
  - Analiza performansi se može obaviti, sa ili bez simulacije, kako bi se postigli porast proizvodnje, korištenja resursa i pouzdanosti.
  - Simulacija diskretnih događaja može se obaviti na modelu Petrijeve mreže.
- Petrijeve mreže su također korisne u planiranju jer one mogu inherentno prikazati relacije prednosti, ograničenja, te mogu sadržavati informacije o vremenu.

Uvod

Potrebe za modelima Petrijevih mreža

- Generalizirane stohastičke Petrijeve mreže osim navedenih prednosti imaju i **sposobnost prikaza vremenskih informacija**, što im omogućuje analizu performansi zadatog složenog dinamičkog sistema.
- Analiza smetnji, teorija mreža čekanja i Markovljevi procesi koristili su se u analizi DEDS modela (uključujući modele Petrijevih mreža).
- Međutim, mreže čekanja i Petrijeve mreže mogu modelirati sadržaj resursa, ali jedino Petrijeve mreže mogu modelirati **sinhronizaciju između istovremenih aktivnosti**.

Uvod

Potrebe za modelima Petrijevih mreža

- Dakle, Petrijeve mreže su formalizam i alat za izbor mogućnosti sistema kako bi se prikazala njihova statička i dinamička svojstva, kao i grafički i formalno ispravni prikaz.
- Raščlanjivanje složenih dinamičkih sistema često može proizvesti ogromne i složene modele Petrijevih mreža.
- Postupci koji vode ka složenim i nerazumljivim modelima su skloniji ljudskim greškama i stoga, manje pouzdani.

Uvod

Standardno modeliranje zasnovano na Petrijevim mrežama

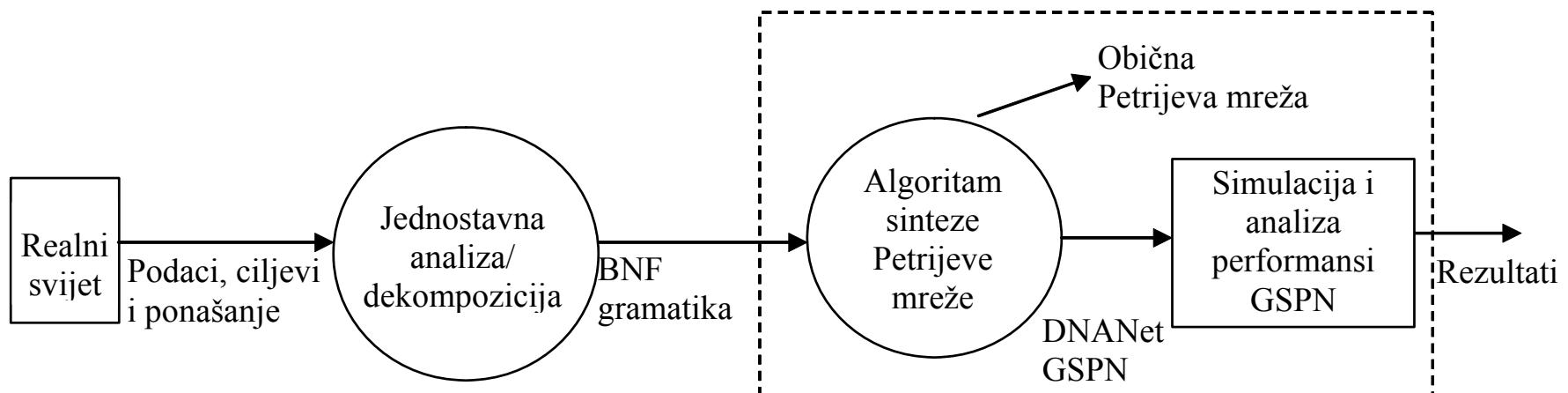
- Problem: model sistema se dobiva složenom dekompozicijom obične Petrijeve mreže.
- Kako izbjeći složenu dekompoziciju?
- Složeni dinamički sistem se prvo modelira upotrebom gramatike, a zatim, primjenom odgovarajućeg algoritma prevodi u model Petrijeve mreže.
- Ovaj model se može implementirati u nekom od postojećih softverskih alata i pomoću njega obaviti analiza i ispitivanje performansi složenih dinamičkih sistema.

Uvod

Poboljšani postupak modeliranja zasnovan na GSPN-u

- Poboljšani postupak, prikazan na slici ispod, lahko kreira, manipulira i analizira složeni dinamički sistem pojednostavljenjem složene dekompozicije u jednostavnu dekompoziciju, koji se nakon toga automatski prevodi u GSPN model.

Rezultirajuća Petrijeva mreža se može zatim simulirati i analizirati upotrebom softverskih alata kao što je **DNA Net** (University of Cape Town, South Africa).

Legenda:

Predloženi postupci/alati

Postojeći postupci/alati

Automatizirane procedure

14.2. Postupak sinteze GSPN-a

Modeliranje sistema GSPN mrežom

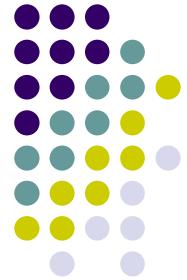
- Da bi se obavila analiza i sinteza dinamičkog sistema potrebno je načiniti **generički model** pomoću Petrijeve mreže.
- Ovdje su dane formalne definicije vezane za dinamički sistem.
- Na temelju tih definicija kreira se ekvivalentna gramatika koja se primjenom odgovarajućih algoritama prevodi u model Petrijeve mreže.
- **BNF** (Backus Naur Form, John Backus & Peter Naur) gramatika omogućuje opis specifikacija i predstavljanje sistema.

Postupak sinteze GSPN-a

Modeliranje sistema GSPN mrežom

- Definiranje modela dinamičkog sistema.
- Dekompozicija sistema.
- Formiranje BNF gramatike.
- Izbor algoritma sinteze.
- Sinteza Petrijeve mreže iz gramatičkih specifikacija primjenom algoritma sinteze.
- Funkcionalna analiza, ispitivanje korektnosti rada Petrijeve mreže.
- Simulacija Petrijeve mreže.
- Analiza performansi.

Postupak sinteze GSPN-a

Definiranje modela i dekompozicija sistema

□ Određivanje:

- skupa podsistema, US
- skupa zadataka, UT
- skupa procesa, UP
- matrice sposobnosti, CPM
- matrice povezanosti, CTM
- matrice zadaće prednosti, TPM
- vremena očekivanja, TD
- srednjeg vremena čekanja, MWT
- funkcije gubitaka, CF
- vjerojatnosti kvara, $FAIL$
- vremena popravka kvara, RPT

Postupak sinteze GSPN-a

Generički model

Def. (Sistem) Sistem US sastoji se od skupa podsistema S_i :

$$US = \{S_1, S_2, \dots, S_i, \dots, S_{|US|}\}, \quad 1 \leq i \leq |US|$$

Def. (Zadaci) UT je skup svih primitivnih zadataka T_j koje sistem US može obaviti:

$$UT = \{T_1, T_2, \dots, T_j, \dots, T_{|UT|}\}, \quad 1 \leq j \leq |UT|$$

Def. (Procesi) UP je skup svih procesa P_k koje sistem US može izvršiti:

$$UP = \{P_1, P_2, \dots, P_k, \dots, P_{|UP|}\}, \quad 1 \leq k \leq |UP|$$

Postupak sinteze GSPN-a

Generički model

Svaki se proces P_k može raščlaniti u niz primitivnih, neponavljujućih zadataka T_{k_j} :

$$P_k = \{T_{k_1}, T_{k_2}, \dots, T_{k_j}, \dots, T_{k_n}\}, \quad n \geq 1, \quad T_{k_j} \in UT.$$

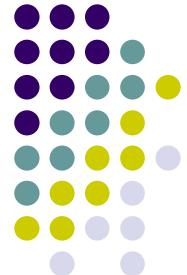
Def. (Matrica sposobnosti) Matrica sposobnosti CPM označava sposobnost svakog podsistema S_i da obavi zadani primitivni zadatak T_j :

i

$$CPM : US \times UT \rightarrow \mathbf{N}$$

$$CPM(S_i, T_j) = \tau_{ij}, \quad \tau_{ij} \in \mathbf{N}, \quad S_i \in US, \quad T_j \in UT$$

gdje je $\tau_{ij} > 0$ ako podsistem S_i može obaviti zadatak T_j u vremenu τ_{ij} , u ostalim slučajevima je $\tau_{ij} = 0$ (podsistem S_i ne može obaviti zadatak T_j).

Postupak sinteze GSPN-a

Generički model

Def. (Matrica povezanosti) Matrica povezanosti CTM definira podsistemsku vezu između podistema S_{i_1} i S_{i_2}

$$CTM: US \times US \rightarrow \{0,1\}$$

i

$$CTM(S_{i_1}, S_{i_2}) = 1$$

ako je izlaz podistema S_{i_1} povezan sa ulazom podistema S_{i_2} , u suprotnom vrijedi:

$$CTM(S_{i_1}, S_{i_2}) = 0$$

Def. (Matrica zadaće prednosti) Matrica zadaće prednosti TPM definira uzročno-posljedične veze između dva primitivna zadatka T_{j_1} i T_{j_2} , tako da se zadatak T_{j_1} izvrši prije nego započne zadatak T_{j_2} :

$$TPM: UT \times UT \rightarrow \{0,1\}$$

Postupak sinteze GSPN-a Generički model

Ako su zadaci T_{j_1} i T_{j_2} neovisni, tada vrijedi:

$$TPM(T_{j_1}, T_{j_2}) = 0$$

u suprotnom:

$$TPM(T_{j_1}, T_{j_2}) = 1$$

Def. (Vrijeme očekivanja) Vrijeme očekivanja $TD: UP \rightarrow \mathbb{N}$ je definirano za svaki proces P_k .

$TD(P_k) = t_d$ znači da je proces P_k kompletiran za vrijeme t_d ili prije njega.

Postupak sinteze GSPN-a

Generički model

Def. (Srednje vrijeme čekanja) Srednje vrijeme čekanja MWT definirano je sa $MWT : US \rightarrow \mathbf{N}$ za svaki podsistem S_i .

Ono označava zahtijevano vrijeme za svaki podsistem da bude ponovno dostupan nakon kompletiranja prethodne zadaće.

Def. (Vjerojatnost kvara) Vjerojatnost kvara $FAIL : US \rightarrow [0,1]$ pridružena je svakom podsistemu S_i . Ona označava slučajnu vjerojatnost kvara sistema.

Def. (Vrijeme popravka) Vrijeme popravka $RPT : US \rightarrow \mathbf{N}$ definirano je za svaki podsistem S_i .

Ono označava prosječno vrijeme zahtijevano za popravak podsistema (koji je bio u kvaru).

Postupak sinteze GSPN-a

BNF gramatika za formalni prikaz sistema

<system>	→ system { <sys_name> <sys_entry> }
<sys_name>	→ <string>
<sys_entry>	→ <subsystem> <task> <process> <cpm> <ctm> <tpm>
<subsystem>	→ subsystem { (<subsys_entry>) }
<subsys_entry>	→ <sid> <sname> <cost> <mwt> <fail> <repair_time>
<sid>	→ <string>
<sname>	→ <string>
<cost>	→ <float>
<mwt>	→ <integer>
<fail>	→ <percentage>
<repair_time>	→ <integer>
<task>	→ task { (<task_entry>) }
<task_entry>	→ <tid> <tname>
<tid>	→ <string>
<tname>	→ <string>
<process>	→ process { (<process_entry>) }
<process_entry>	→ <pid> <pname> <due_time> { (<task_pair>) }

Postupak sinteze GSPN-a

BNF gramatika za formalni prikaz sistema

<pid>	→ <string>
<pname>	→ <string>
<due_time>	→ <integer>
<task_pair>	→ (<tid_pre> , <tid_post>)
<tid_pre>	→ <tid>
<tid_post>	→ <tid>
<cpm>	→ cpm { (<cpm_entry>) }
<cpm_entry>	→ <tid> <sid> <cpm_time>
<cpm_time>	→ <integer>
<ctm>	→ ctm { (<ctm_entry>) }
<ctm_entry>	→ <sid_out> <sid_in>
<sid_out>	→ <sid>
<sid_in>	→ <sid>
<integer>	→ bilo koja cijelobrojna konstanta u ANSI C zapisu
<float>	→ bilo koja realna konstanta u ANSI C zapisu
<percentage>	→ bilo koja realna konstanta u ANSI C zapisu između 0 i 1

Postupak sinteze GSPN-a

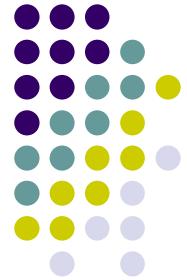
BNF gramatika za formalni prikaz sistema

<string> → “ (<character>) ”

<character> → **A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | M | N | O | P | Q | R | S | T | U | V | W | X | Y | Z |**
a | b | c | d | e | f | g | h | i | j | k | l | m |
n | o | p | q | r | s | t | u | v | w | x | y | z |
0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
(|) | { | } | . | , | / | | : | _ | + | - | * | =

Napomena:

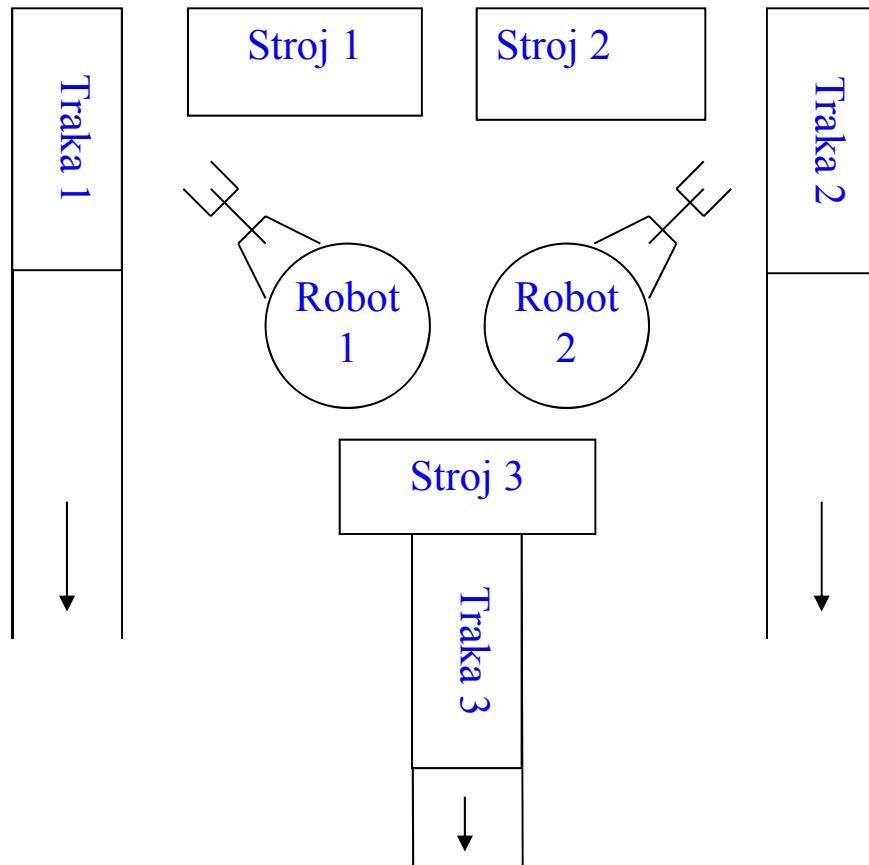
U BNF gramatici, terminali su označeni podebljano (**bold**), neterminali su smješteni između trokutastih zagrada <>, konačna iteracija je specificirana sa (...) za nula ili više iteracija i sa (...) za jednu ili više iteracija. Standardna BNF gramatika je modificirana zamjenom znaka := sa → i označavanjem terminala podebljano. C++ oblici komentara (//) su omogućeni. Početni simbol (startni) gramatike je <system>.

14.3. Primjer sinteze sistema GSPN-om

Fleksibilni proizvodni sistem

Fleksibilni proizvodni sistem predstavlja skupinu povezanih automatiziranih strojeva i alata koji operiraju kao integrirani sistem sa računarskim upravljanjem.

Dvije različite operacije:

1. Obrada dijelova
2. Montaža dijelova

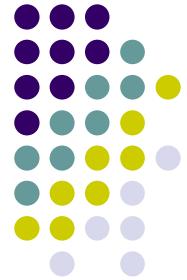
Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Skup podsistema

US={S1,S2,S3,S4,S5,S6,S7,S8}

- S1 – Proizvodna traka 1
- S2 – Stroj 1
- S3 – Robot 1
- S4 – Proizvodna traka 2
- S5 – Stroj 2
- S6 – Robot 2
- S7 – Stroj 3
- S8 – Proizvodna traka 3

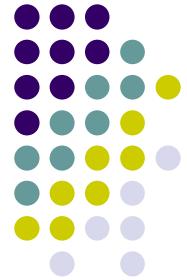
Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Skup primitivnih zadataka

$UT=\{T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10\}$

- T1 – Postavljanje dijela A u startnu poziciju
- T2 – Prenošenje dijela A do Stroja 1
- T3 – Obrada dijela A
- T4 – Prenošenje dijela A do Stroja 3
- T5 – Postavljanje dijela B u startnu poziciju
- T6 – Prenošenje dijela B do Stroja 2
- T7 – Obrada dijela B
- T8 – Prenošenje dijela B do Stroja 3
- T9 – Montaža (spajanje) dijelova A i B
- T10 – Isporučivanje gotovog proizvoda

Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Skup procesa

$$UP=\{P1, P2, P3\}$$

gdje su:

- $P1$ – obrada dijela A
- $P2$ – obrada dijela B
- $P3$ – montaža dijelova A i B

i

- $P1=\{T1, T2, T3, T4\}$
- $P2=\{T5, T6, T7, T8\}$
- $P3=\{T9, T10\}$

Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Matrica sposobnosti

- označava sposobnosti svakog pojedinačnog podsistema S_i da obavi zadani primitivni zadatak T_j u τ_{ij} vremenskih jedinica.

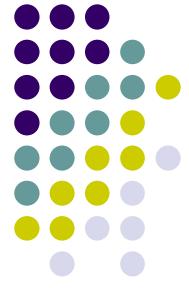

Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Matrica povezanosti

- Definira povezanost podsistema S_{i1} i S_{i2} (1 znači da je izlaz podistema S_{i1} povezan sa ulazom podistema S_{i2}).

Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Matrica zadaćne prednosti

- Definira uzročno-posljedične veze između dva primitivna zadatka T_{j1} i T_{j2} tako da se zadatak T_{i1} obavi prije zadataka T_{j2} .

Primjer sinteze sistema GSPN-om

Formalna dekompozicija

Ostala važna svojstva formalnog modela su:

- **Vrijeme očekivanja (due time (DT)).**
- **Funkcija kakvoće (cost function (COST)).**
- **Srednje vrijeme čekanja (mean wait time (MWT)).**
- **Vjerojatnost kvara (failure probability (FAIL)).**
- **Vrijeme popravka, odnosno oporavka (repair time (RPT)).**

Primjer sinteze sistema GSPN-om

BNF gramatički opis

System { “Manufacturing process”

//

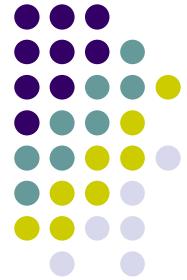
// BNF grammar

//

Subsystem {

// SID	SNAME	COST	MWT	FAIL	REPAIR
“S1”	“Conveyor 1”	1	0.1	0.02	10
“S2”	“Machine 1”	2	0.5	0.05	30
“S3”	“Robot 1”	3	0.5	0.03	60
“S4”	“Conveyor 2”	1	0.1	0.02	10
“S5”	“Machine 2”	2	0.5	0.04	25
“S6”	“Robot 2”	3	0.5	0.03	60
“S7”	“Machine 3”	2	0.5	0.05	30
“S8”	“Conveyor 3”	1	0.1	0.02	10

{

Primjer sinteze sistema GSPN-om

BNF gramatički opis

Task {

- “T1” “Setting the part A in start position”
- “T2” “Loading the part A to Machine 1”
- “T3” “Processing the part A”
- “T4” “Load the part A to Machine 3”
- “T5” “Setting the part B in start position”
- “T6” “Loading the part B to Machine 2”
- “T7” “Processing the part B”
- “T8” “Loading the part B to Machine 3”
- “T9” “Assembling the parts”
- “T10” “Delivering the final product”

}

Primjer sinteze sistema GSPN-om

BNF gramatički opis

Process {

//	PID	PNAME	DUE_TIME	TPM
	“P1”	“Processing the part A”	18.5	{
			(“T1”, “T2”) (“T2”, “T3”) (“T3”, “T4”) (“T4”, “T9”)	
		}		
	“P2”	“Processing the part B”	16.5	{
			(“T5”, “T6”) (“T6”, “T7”) (“T7”, “T8”) (“T8”, “T9”)	
		}		
	“P3”	“Assembling the parts A and B”	10	{
			(“T9”, “T10”)	
		}		
		}		

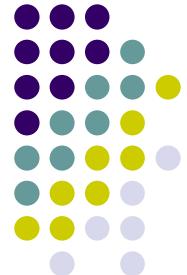
Primjer sinteze sistema GSPN-om

BNF gramatički opis

Cpm { //Capability Matrix

//	TID	SID	CPM_TIME
	“T1”	“S1”	3
	“T2”	“S3”	2
	“T3”	“S2”	10
	“T4”	“S3”	3.5
	“T5”	“S4”	3
	“T6”	“S6”	2
	“T7”	“S5”	8
	“T8”	“S6”	3.5
	“T9”	“S7”	6
	“T10”	“S8”	4

}

Primjer sinteze sistema GSPN-om

BNF gramatički opis

Ctm { //Connectivity Matrix

//	SIDout	SIDin
	“S1”	“S3”
	“S2”	“S3”
	“S3”	“S2”
	“S3”	“S7”
	“S4”	“S6”
	“S5”	“S6”
	“S6”	“S5”
	“S6”	“S7”
	“S7”	“S8”

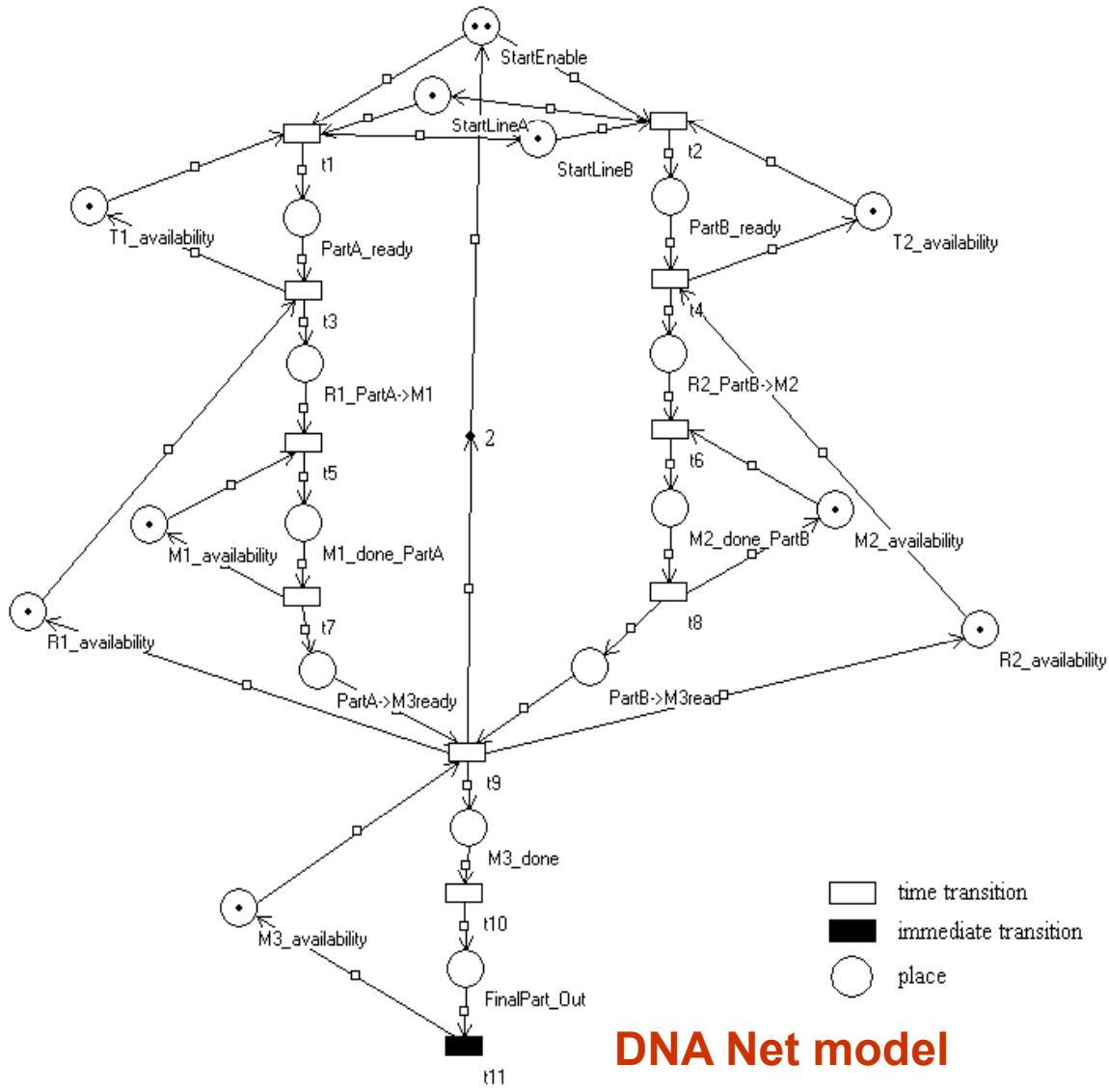
}

39/58

Primjer sinteze sistema GSPN-om

GSPN model fleksibilnog proizvodnog sistema

StartEnable, StartLineA, StartLineB – control places to enable start of process and two manufacturing lines. Those places also disable a conveyor to start twice in a row.

PartA_ready – Conveyor 1 loading the part A into Robot 1 workspace

T1_availability – availability of Conveyor 1

R1_PartA->M1 – Robot 1 unloading Conveyor 1 and moving the part A to Machine 1

M1_done_PartA – Machine 1 processed the part A

M1_availability – availability of Machine 1

R1_availability – availability of Robot 1

PartA->M3ready – Robot 1 is ready to moving the part A to Machine 3

PartB_ready – Conveyor 2 loading the part B into Robot 2 workspace

T2_availability – availability of Conveyor 2

R2_PartB->M2 – Robot 2 unloading Conveyor 2 and moving the part B to Machine 2

M2_done_PartB – Machine 2 processed the part B

M2_availability – availability of Machine 2

R2_availability – availability of Robot 2

PartB->M3ready – Robot 2 is ready to moving the part B to Machine 3

M3_done – Machine 3 assembled the part A with the part B

M3_availability – availability of Machine 3

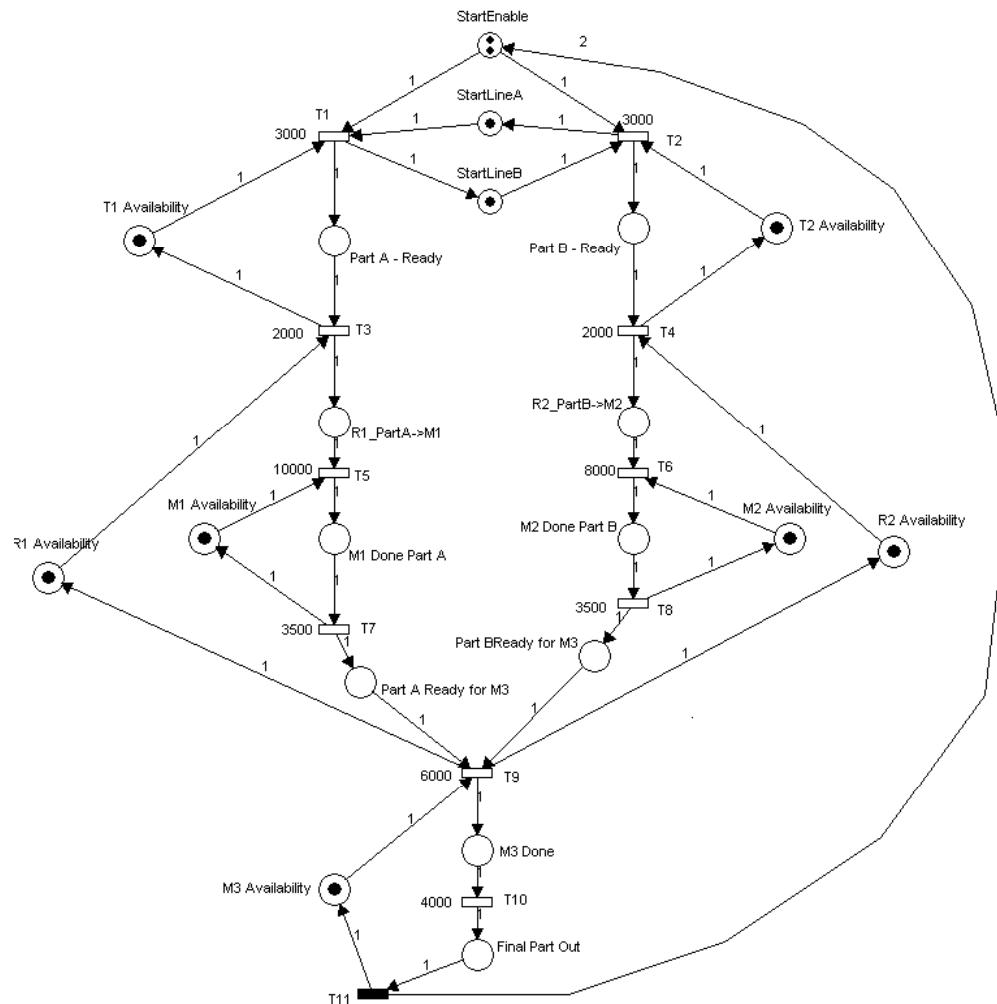
FinalPart_Out – moving the final product to the Conveyor 3

40/58

Primjer sinteze sistema GSPN-om

GSPN model fleksibilnog proizvodnog sistema

HP Sim model

StartEnable, StartLineA, StartLineB – control places to enable start of process and two manufacturing lines. Those places also disable a conveyor to start twice in a row.

PartA_ready – Conveyor 1 loading the part A into Robot 1 workspace

T1_availability – availability of Conveyor 1

R1_PartA->M1 – Robot 1 unloading Conveyor 1 and moving the part A to Machine 1

M1_done_PartA – Machine 1 processed the part A

M1_availability – availability of Machine 1

R1_availability – availability of Robot 1

PartA->M3ready – Robot 1 is ready to moving the part A to Machine 3

PartB_ready – Conveyor 2 loading the part B into Robot 2 workspace

T2_availability – availability of Conveyor 2

R2_PartB->M2 – Robot 2 unloading Conveyor 2 and moving the part B to Machine 2

M2_done_PartB – Machine 2 processed the part B

M2_availability – availability of Machine 2

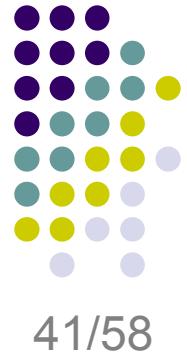
R2_availability – availability of Robot 2

PartB->M3ready – Robot 2 is ready to moving the part B to Machine 3

M3_done – Machine 3 assembled the part A with the part B

M3_availability – availability of Machine 3

FinalPart_Out – moving the final product to the Conveyor 3

14.4. Analiza rada sistema

Funkcionalna analiza i analiza performansi

1. Funkcionalna analiza ili analiza korektnosti

Određivanje funkcionalnih svojstava sistema
(aktivnost, ograničenost, prekrivanje, blokada, itd)

- a) analiza invarijantnosti (algebarski postupci)
- b) analiza pomoću grafa prekrivanja (istraživanje svih prekrivenih stanja sistema)

2. Analiza performansi

Mjera kvalitete rada sistema

- a) analiza Markovljevim lancem (egzaktan analitički postupak)
- b) analiza simulacijom (estimacija nadziranjem neinteraktivne animacije mreže).

Analiza rada sistema

Funkcionalna analiza i analiza performansi

1. Funkcionalna analiza

- a) detekcija blokada
- b) pronalaženje neograničenih ciklusa
- c) provjeravanje da li označavanje odgovara semantički korektnim stanjima sistema

2. Analiza performansi

- a) prosječan broj oznaka po mjestu
- b) puna distribucija oznaka
- c) vjerojatnost omogućenosti prijelaza
- d) propusnost prijelaza
- e) Steady state distribucija

Analiza rada sistema

Funkcionalna analiza i analiza performansi

□ Određivanje funkcionalnih svojstava sistema

- Aktivnost
- Ograničenost
- Zastoj
- Home states

□ Metode funkcionalne korektnosti modela Petrijeve mreže

□ Određuju funkcionalnu korektnost modela Petrijeve mreže

□ Analiza grafom prekrivanja

□ Analiza invarijantnosti (structurally-based technique):

- P- invarijantna analiza
- T-invarijantna analiza

14.5. Funkcionalna analiza

Analiza invarijantnosti

- Analiza invarijantnosti koristi linearne algebarske tehnike za određivanje invarijantni tvrdnji koje su validne za sva inicijalna označavanja mreže.
- Općenito **invarijantnosti mjesta** specificiraju težinsku sumu oznaka (tokens) koja ostaje konstantna za sva moguća, izvodiva označavanja mreže.
- **Invarijantnosti prijelaza** specificiraju redno neovisne kružne sekvence prijelaza koje omogućuju da označavanje mreže ostane nepromijenjeno.
- Prekrivanje svih mjesta sa **P-invarijantnostima** je dovoljan uvjet ograničenosti modela Petrijeve mreže.
- Postojanje **T-invarijantnosti** prekriva sve prijelaze u mreži i predstavlja nužan, ali ne i dovoljan uvjet, aktivnosti (živosti) mreže.

Funkcionalna analiza

Analiza invarijantnosti

- Invarijantna analiza koristi matricu slučajeva (događaja) C čiji su elementi definirani na sljedeći način:

$$C_{ij} = I^+(p_i; t_j) - I^-(p_i; t_j)$$

$$\forall p_i \in P, t_j \in T$$

- Dopustivo označavanje μ iz inicijalnog označavanja μ_0 je:

$$\mu = \mu_0 + Cf \quad (*)$$

Funkcionalna analiza

Analiza invarijantnosti

gdje $f = f_1, \dots, f_{|T|}$ vektor brojeva vremenskih prijelaza t_i propaljenih u sekvenci od μ_0 do μ .

□ Množenjem obje strane jednadžbe (*) slijeva sa $v^T \in Z^n$:

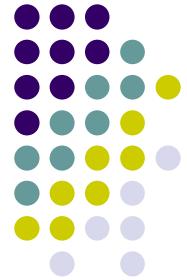
$$v^T \mu = v^T \mu_0 + v^T Cf$$

Pronalaženje P-invarianata uključuje rješavanje po v -u jednadžbe:

$$v^T C = 0$$

Pronalaženje T-invarianata uključuje rješavanje po f -u jednadžbe:

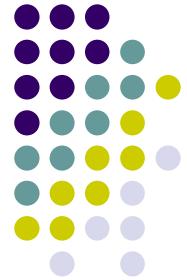
$$Cf = 0$$

Funkcionalna analiza

Analiza grafom prekrivanja

- Uključuje brojanje svih dostupnih oznaka (ili označavanje prekrivanja u slučaju neograničene mreže) koristeći analizu stroge povezanosti komponenti u grafu.
- Za zadano početno (inicijalno) označavanje mreže μ_0 , sljedeće označavanje u stablu prekrivanja (dostupnosti) se pronalazi kroz prsten svakog omogućenog prijelaza.
- Iz svakog od ovih novih označavanja, postoje ponovo omogućeni prijelazi koji mogu primiti više oznaka (neki od njih su bili dostupni ranije).
- Ovaj proces rezultira grafom dostupnih oznaka (označavanja) čiji je korijen u μ_0 ; čvorovi predstavljaju oznake i grane predstavljaju prsten omogućenih prijelaza.
- Kada se pronađe graf prekrivanja, on se može analizirati kako bi se odredila ograničenost, aktivnost, zastoj i postojanje home states.

Funkcionalna analiza

Rezultati funkcionalne analize GSPN proizvodnog fleksibilnog procesa

48/58

Rezultati analize korektnosti:

Net is bounded.

Deadlock is not possible.

Net is live.

Net has home states.

Coverability graph generation statistics:

75 unique markings strongly connected components

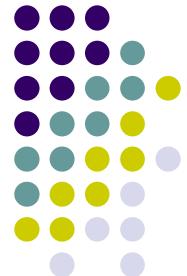
73 hash table entries used

2 was the longest hash list length

1.027397 was the average hash list length

10 was the maximum stack height

1 was the maximum component stack height

Funkcionalna analiza

Rezultati funkcionalne analize GSPN proizvodnog fleksibilnog procesa

P-invariants:

1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0	(main.T1_availability)
1 0 0 0 0 0 0 1 0 0 2 0 1	(main.PartA_ready)
0 1 0 0 0 0 0 1 2 0 0 1 0	(main.PartB_ready)
0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1	(main.T2_availability)
0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 2 0 1	(main.R1_PartA->M1)
0 0 0 0 1 0 0 1 2 0 0 1 0	(main.R2_PartB->M2)
0 0 1 0 0 1 0 1 0 0 2 0 1	(main.M1_done_PartA)
0 0 0 1 1 0 0 1 2 0 0 1 0	(main.M2_done_PartB)
0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	(main.M1_availability)
0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0	(main.p15)
0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 2 0 1	(main.PartA->M3ready)
0 0 0 0 1 0 0 1 2 0 0 1 0	(main.PartB->M3read)
0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 1	(main.R2_availability)
0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 1 0	(main.R1_availability)
0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0	(main.M3_done)
0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0	(main.FinalPart_Out)
0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0	(main.M3_availability)
0 0 0 0 0 0 0 1 1 0 1 0 0 0	(main.StartEnable)
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 0 0 1	(main.StartLineA)
0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 0 1 0	(main.StartLineB)

ie.

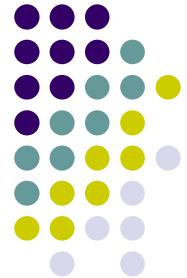
Funkcionalna analiza

Rezultati funkcionalne analize GSPN proizvodnog fleksibilnog procesa

50/58

```
M(main.T1_availability) + M(main.PartA_ready)
M(main.PartB_ready) + M(main.T2_availability)
M(main.M1_done_PartA) + M(main.M1_availability)
M(main.M2_done_PartB) + M(main.p15)
M(main.R2_PartB->M2) + M(main.M2_done_PartB) + M(main.PartB->M3read) + M(main.R2_availability)
M(main.R1_PartA->M1) + M(main.M1_done_PartA) + M(main.PartA->M3ready) + M(main.R1_availability)
M(main.M3_done) + M(main.FinalPart_Out) + M(main.M3_availability)
M(main.PartA_ready) + M(main.PartB_ready) + M(main.R1_PartA->M1) + M(main.R2_PartB->M2) + M(main.M1_done_PartA)
+ M(main.M2_done_PartB) + M(main.PartA->M3ready) + M(main.PartB->M3read) + M(main.StartEnable)
2*M(main.PartB_ready) + 2*M(main.R2_PartB->M2) + 2*M(main.M2_done_PartB) + 2*M(main.PartB->M3read) +
M(main.StartEnable) + M(main.StartLineB)
M(main.StartLineA) + M(main.StartLineB)
2*M(main.PartA_ready) + 2*M(main.R1_PartA->M1) + 2*M(main.M1_done_PartA) + 2*M(main.PartA->M3ready) +
M(main.StartEnable) + M(main.StartLineA)
M(main.T1_availability) + M(main.PartB_ready) + M(main.R2_PartB->M2) + M(main.M2_done_PartB) + M(main.PartB-
>M3read) + M(main.R1_availability) + M(main.StartLineB)
M(main.PartA_ready) + M(main.T2_availability) + M(main.R1_PartA->M1) + M(main.M1_done_PartA) + M(main.PartA-
>M3ready) + M(main.R2_availability) + M(main.StartLineA)
```

All places are covered by P-invariants.

Funkcionalna analiza

Rezultati funkcionalne analize GSPN proizvodnog fleksibilnog procesa

51/58

T invariants:

```
1  (main.t11)
1  (main.t2)
1  (main.t1)
1  (main.t3)
1  (main.t4)
1  (main.t5)
1  (main.t6)
1  (main.t7)
1  (main.t8)
1  (main.t9)
1  (main.t10)
```

i.e.

```
main.t11 ; main.t2 ; main.t1 ; main.t3 ; main.t4 ;
main.t5 ; main.t6 ; main.t7 ; main.t8 ; main.t9 ;
main.t10
```

All transitions are covered by T-invariants.

14.6. Analiza performansi

- Analiza performansi konkurentnih sistema ima za cilj da procjeni (izmjeri) kako sistem dobro radi.
- Dvije osnovne tehnike:
  - **Ugrađeni Markovljevi lanci (analitička metoda).**
  - **Simulacija.**
- Tehnika ugrađenih Markovljevih lanaca ima dva ograničenja:
  - ne mogu se koristiti za analizu neograničenih Petrijevih mreža,
  - ne mogu se koristiti za analizu mreža sa veoma velikim prostorima stanja.
- Simulacija nema navedenih restrikcija i može omogućiti ispitivanje performansi kada analitičke metode zakažu, ali se zahtijeva veliki broj simulacijskih ciklusa.

Analiza performansi

Simulacijski ciklus

- Na početku svakog simulacijskog ciklusa, trenutno označavanje mreže se ispitiva kako bi se odredilo koji prijelazi su omogućeni.
- Ako nema omogućenih prijelaza, tada je sistem u zastaju i simulacija se završava.
- Inače, jedan omogućeni prijelaz mora biti označen za propaljivanje (aktiviranje); ako je trenutno označavanje nakon k prijelaza jednako μ_k , tada se omogućeni prijelaz t_j aktivira sa vjerojatnošću:

$$\frac{W_j(\mu_k)}{\sum_{i \in EN(\mu_k)} W_i(\mu_k)}$$

Analiza performansi

Mjere performansi

□ Pr (pojedinačan uvjet C vrijedi):

□ $PROB(C) = \sum \pi_i, S_1 = \text{skup označavanja za koji uvjet } C \text{ vrijedi.}$

□ Pr (mjesto p_i ima tačno k oznaka):

□ $PROB(p_i, k) = \sum \pi_i, S_2 = \text{skup označavanja za koje mjesto } p_i \text{ ima } k \text{ oznaka - korisno za računanje } \textit{duljine reda čekanja.}$

□ E(broj oznaka u mjestu p_i) = može se izračunati iz 2.

□ Brzina propusnosti neposrednih prijelaza

□ Iz eksponencijalnih prijelaza i strukture GSPN-a.

Analiza performansi

Mjere performansi

- Brzina propusnosti eksponencijalnog prijelaza t_j :

$$TR(t_j) = \sum \pi_i F(\mu_i, t_j) q_{ij}, \quad i \in S_3$$

- S_3 = skup označavanja za koji je prijelaz t_j omogućen.
- $q_{ij} = 1$ ako t_j nije u sukobu sa bilo kojim drugim omogućenim prijelazima.
- $q_{ij} =$ vjerojatnost da se t_j aktivira između omogućenih sukobljenih prijelaza u označavanju μ_i .
- Šta su sukobom omogućeni eksponencijalni prijelazi?
  - Aktiviranje omogućenog prijelaza blokira (onemogućju) druge omogućene prijelaze.
    - poništavanje procesiranja zbog zastoja.

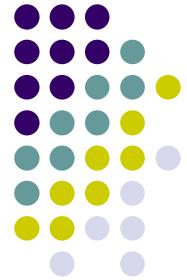
Analiza performansi

Mjere performansi

- Srednje vrijeme čekanja u mjestu p_i :

$$WAIT(p_i) = \frac{EF(p_i)}{\sum_{t_j \in IT(p_i)} TR(t_j)} = \frac{EF(p_i)}{\sum_{t_j \in OT(p_i)} TR(t_j)}$$

IT: ulazni prijelazi, OT: izlazni prijelazi.

Analiza performansi

Rezultati analize performansi predložene GSPN

Run time :

2796.333333

Transition Throughput :

main.t11 0.162355 +/- 0.01424

main.t2 0.162713 +/- 0.014255

main.t1 0.162713 +/- 0.014255

main.t3 0.162713 +/- 0.014255

main.t4 0.162713 +/- 0.014255

main.t5 0.162355 +/- 0.01424

main.t6 0.162713 +/- 0.014255

main.t7 0.162355 +/- 0.01424

main.t8 0.162713 +/- 0.014255

main.t9 0.162355 +/- 0.01424

main.t10 0.162355 +/- 0.01424

Analiza performansi:

- Prosječan broj oznaka po mjestu.
- Prosječna propusnost prijelaza.

Analiza performansi

Rezultati analize performansi predložene GSPN

Mean Markings :

main.T1_availability 0.83538 +/- 0.009759

main.PartA_ready 0.16462 +/- 0.005345

main.PartB_ready 0.156574 +/- 0.005189

main.T2_availability 0.843426 +/- 0.009708

main.R1_PartA->M1 0.162177 +/- 0.005973

main.R2_PartB->M2 0.165812 +/- 0.005907

main.M1_done_PartA 0.163726 +/- 0.006571

main.M2_done_PartB 0.166587 +/- 0.006552

main.M1_availability 0.836274 +/- 0.008963

main.p15 0.833413 +/- 0.009028

main.PartA->M3ready 0.34724 +/- 0.010722

main.PartB->M3read 0.355108 +/- 0.010838

main.R2_availability 0.312493 +/- 0.005975

main.R1_availability 0.326857 +/- 0.006068

main.M3_done 0.164263 +/- 0.004335

main.FinalPart_Out 0.163786 +/- 0.004887

main.M3_availability 0.671951 +/- 0.011573

main.StartEnable 0.318155 +/- 0.007313

main.StartLineA 1.006318 +/- 0.009301

main.StartLineB 0.993682 +/- 0.009399